

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in po-
šiljajo uredništvu lista »Mir«
v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne.

Rekopisi naj se samo po eni strani
lista napišejo, druga stran naj bo
prazna.

Rekopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor pri-
ložiti poštne znamke.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krome.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

Upravištvu lista »Mir«
v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Za inserate se plačuje po 20 viz
od garmond-vrste vsakekrat.

Leto XXXIII.

Celovec, 21. februarja 1914.

Št. 7.

Cenjenim naročnikom in dopisnikom.

Ker je končan boj med stavci in ti-
skarnarji ter so začele zopet vse
tiskarne delati, bo naš list znanprej
zopet redno izhajal. Zahvaljujemo se
cenjenim naročnikom za ozire, ki so
jih imeli do lista zavoljo boja v tiskar-
nah. Naš list je nudil p. t. čitateljem,
kolikor je pač sploh bilo mogoče, pa
je tudi, za kar se ima zahvaliti Katoli-
ški tiskarni v Ljubljani, vse nemške
liste na Koroškem prekosil. Saj so ko-
roški listi razen »Mira« vsi prenehali,
le »Kärntner Tagblatt« je izhajal v mali
obliki, pisan na stroju.

Uredništvo.

Volilni razglasi v koroških občinah in sodba državnega sodišča.

»Mir« je na kratko že poročal o pre-
važni sodbi državnega sodišča glede
jezika, v katerem se morajo z ozirom
na državne osnovne zakone izdajati
volilni razglasi v slovenskih, oziroma
jezikovno mešanih občinah koroških.
Ker je bila med tem dostavljena pis-
mena sodba c. kr. državnega sodišča,
je umestno, da se s stvarjo natančneje
se pobavimo, saj je omenjena sodba
državnega sodišča z dne 15. oktobra
1913, opr. št. 352 drž. zak., odličnega
pomena predvsem za Slovence v vila-
jetu koroškem, pa tudi sploh za Slo-
vence ob jezikovni meji, kjer je tep-
tan naš jezik in se kršijo naše pravice
na način, ki je sramota za pravno dr-
žavo sredi prosvitljene Evrope.

V občini Slovenji Plajberk je raz-
pustila koroška deželna vlada z od-
lokom z dne 21. svečana 1913 občinski
zastop ter poverila občinska opravila
c. kr. okrajnemu komisarju Wosegger-
ju, ki je nato razglasil z razglasom z
dne 18. sušca 1913, da je volilski ime-
nik v občinski pisarni razporejen na
vpogled ter da je določen rok od 2. do
9. malega travna za reklamacije zoper
volilski imenik. Ta razglas je izdal
omenjeni komisar samo v nemškem
jeziku. Samonemško pa je Wosegger
izdal tudi razglas z dne 23. malega
travna, da se občinske volitve v občini
Slovenji Plajberk vrše na 2. velikega
travna 1913.

Zavedni slovenski volilci Jurij
Maurer, Valentin Lauseger in Valen-
tin Pošinger so se takoj na to pritožili
po dr. Brejcu na deželno vlado v Ce-
lovcu proti celotnemu volilnemu po-
stopanju in zlasti tudi še proti razgla-
soma z dne 18. sušca in 23. malega
travna, ker sta bila izdana le v zveli-
čavni nemščini.

To pritožbo pa je koroška deželna
vlada, ki nosi ime ces. kralj., seveda
zavrnila in sicer z odlokom z dne 24.
maja 1913, št. 10.284, ter utemeljevala,
da glede jezika razglasov odločuje le
dosedanja navada ter da samonemški
razglasi že vsled tega niso protipo-
stavni, ker koroški občinski volilni red
zahteva, da se volilni razglasi pribije-
jo na občinsko desko!

Proti temu slovitemu odloku —
in njemu podobnih najti je vse polno
na Koroškem pri sodnih in upravnih
oblastih, ker so izdani po »koroških«
»postavah« — pritožili so se J. Maurer,
V. Lauseger in V. Pošinger po dr. Jan-
ku Brejcu na c. kr. državno sodišče
na Dunaju. Pritožba je poudarjala, da
je celo glasom »koroškega« ljudskega
štetja iz leta 1900. v občini Slov. Plaj-
berk 820 Slovencev in le 74 Nemcev, v
resnici pa slednjih komaj 10, da so se
dotlej vršili volilni razglasi v ti ob-
čini dvojezično, da sicer občinski vo-
lilni red res ne predpisuje, v katerem
jeziku se imajo volilni razglasi izvršiti,
vendar pa državni osnovni zakoni
jamčijo ravnopravnost vseh jezikov in
se imajo na njih podlagi v slovenskih
in dvojezičnih občinah razglasi izda-
jati vsaj dvojezično, ker je slovenšči-
na tudi na Koroškem v deželi običajen
jezik. Volilna pravica je individualna
pravica posameznega državljan in
ima za to vsak državljan kot tak tu-
di nadaljno pravico, da je obveščen o
volitvah, in sicer v tistem jeziku, ki
ga razume. Čeprav bi bila dosedaj na-
vada v občini Slov. Plajberk, da bi se
objavljali volilni razglasi samo nem-
ško, ni še s tem rečeno, da so vsled
tega zakoniti. Vlada se je namreč
sklicevala pred državnim sodiščem na
to, da je bilo uradovanje v občini Slov.
Plajberk dotlej včasih nemško, včasih
slovensko, vendar pa pretežno nemško
ter da se je ravno za časa prejšnjega
župana uradovalo popolnoma nemško.
Odrekala je tudi pritožiteljem pravico
do pritožbe.

Državno sodišče pa je
pritožbi ugodilo ter je s sod-
bo z dne 15. oktobra 1913, št.
352 drž. zak. izreklo, da je c. kr.
deželna vlada koroška z od-
lokom z dne 24. maja 1913, ko
je odobrila samonemške vo-
lilne razglase z dne 18. mar-
ca in 23. aprila 1913 v občini
Slov. Plajberk, prelomila
člen 19. drž. osnovnega zaka-
na z dne 21. decembra 1867.

Zelo pomembni so razlogi te sodbe.
Državno sodišče opira svojo sodbo na
kratko le na to, da je na Koroškem slo-
venščina v deželi navaden jezik, dalje
se po ljudskem štetju z dne 31. decem-
bra 1900 večina prebivalcev poslužuje
slovenskega občevalnega jezika. Dr-
žavni osnovni zakon z dne 21. decem-
bra 1867 pravi v členu 19., odstavek 2.:
»Enakopravnost vseh v deželi navad-
nih jezikov je v šoli, uradih in javnem
življenju po državi priznana«. Brez-
dvomno velja ta temeljna določba ne le
za državne urade, nego posebno tudi še
za občinske urade in je dolžnost držav-
ne oblasti, da tudi nasproti tem ura-
dom v svojem delokrogu čuva jezikov-
no enakopravnost. Ker sta bila volilna
razglasa v občini Slov. Plajberk z dne
18. marca in 23. aprila 1913 objavljena
le v nemškem in ne tudi v slovenskem
jeziku, ne odgovarja to postopanje čle-
nu 19. državnega temeljnega zakona z
dne 21. decembra 1867. Vsled tega so
bili pritožitelji kot pripadniki sloven-
ske narodnosti in volilci v občini Slov.
Plajberk opravičeni pritožiti se proti
odloku deželne vlade, in če se slednja
sklicuje na to, da občinski volilni red

ničesar ne določa glede jezika volilnih
razglasov, je bil vendar državni
osnovni zakon po omenjenem odloku
prelomljen.

Značilno je pred vsem, da se dr-
žavno sodišče prav nič ne ozira v razlo-
gih svoje sodbe na to, ali so bili poprej
volilni razglasi ali pa javni razglasi
sploh v Slov. Plajberku slovenski ali
nemški. Tudi se ne dotakne vprašanja,
ali je bila slovenščina ali nemščina
uradni jezik občinskega urada. Sklicu-
je se edino na to, da je na Koroškem v
deželi navaden jezik slovenščina ter da
je večina prebivalcev v Slov. Plajber-
ku Slovencev.

Iz tega sledi, da so vse občine na
Koroškem, v katerih je večina Sloven-
cev, po državnih temeljnih zakonih
dolžne volilne razglase objavljati tudi
slovensko. Sicer prelomijo uradoma
državni osnovni zakon! Vse eno je, je-li
občinski odbor nemškutarski, vse eno,
če občina uraduje samo nemško in če
so bili tudi sicer vedno doslej razglasi
samonemški.

Sledi pa dalje logično iz razlogov
te sodbe tudi, da so dolžne tudi občine,
v katerih nimajo po ljudskem štetju
Slovenci večine, objavljati volilne raz-
glase dvojezično, ker priznava tudi 74
»Nemcem« v Sl. Plajberku molče pra-
vico do tudi nemških razglasov, ker
pravi ta razsodba, da morajo biti vo-
lilni razglasi v Slov. Plajberku razen
nemški tudi slovenski. Jasno je torej,
da morajo biti volilni razglasi tudi v
koroških občinah, kjer bi bilo 820 Nem-
cev in le 74 Slovencev (tedaj ravno
obratno kot v Slov. Plajberku), dvoje-
zični.

Deželna vlada koroška kakor tudi
koroške občine vedo sedaj, kaj je njihov
postavna dolžnost. Državno sodišče je
izreklo, da je koroška deželna vlada
prelomila državni temeljni zakon s
svojim postopanjem v Slov. Plajberku.
Koroški Slovenci, ne pustimo si kratiti
temeljnih državljanskih pravic! V vsa-
kem slučaju nastopimo pot pritožbe,
kadar bo položaj tak kot zgoraj ome-
njeni. Videli bomo, ali so na Koroškem
javne oblasti, ki vedé teptajo celo te-
meljne državne zakone! Pravica mora
naposled zmagati!

Deželni zbor koroški.

V četrtkoví seji, dne 12. t. m.,
je zbornica dovolila k stroškom za hi-
drografično (vodopisno) službo za leto
1914 prispevek 1500 K, sekciji nemškega
in avstrijskega planinskega društva v
Sovodju (Gmünd) za napravo planin-
skega pota prispevek 230 K, za nakup
zemljišč in stavbo hiš za cestarje 14 ti-
soč 700 kron, za popravo občinskega
pota iz Št. Janža v Riding v Labudski
dolini 1500 kron.

Zbornica je sklenila postaviti v
proračun za leto 1914. in 1915. letnih
100.000 kron, in sicer polovico za zgrad-
bo državne obrtne šole v Celovcu in po-
lovico za zgradbo stavbne in umetno-
rokovodske šole v Beljaku. Za prelo-
žitev občinskega pota v občini Kamp v
Labudski dolini dovoli prispevek 1150
kron, odkloni pa prošnjo občine Lands-
kron za podporo za neko občinsko ce-
sto in predlog deželnega odbora glede

pobiranja naklad na pivo in žgane pijače v občinah.

Baško in Klopinsko jezero.

Poslanec dr. Steinwender in tovariši so vložili predlog, da naj deželni odbor razglasi Baško in Klopinsko jezero kot javno last, kakor hitro stopi vodopravni zakon v veljavo. Dr. Steinwender poroča, da se za vožnjo po Baškem jezeru pobira ne ravno mala pristojbina. Klopinsko jezero je last graščine Sanek in šentpavelskega samostana. Prva pa je vzela samostanski delež v najem in pobira pristojbino. Valpet graščine Sanek, kakor imenuje Steinwender oskrbnika graščine, sekira posestnike vil. Knez Rosenberg zagotavlja, da dokazujejo listine, da si je graščina že v 17. stoletju pridobila pravice. Predlog se izroči gospodarskemu odseku.

Poljedelske nadaljevalne šole.

Deželni odbor je predložil v seji dne 13. t. m. poročilo in predlog v zadevi zakonite uravnave poljedelskega nadaljevalnega pouka. Poslanec Walcher izrazi svoje začudenje, da se deželni odbor ne drži svoječasne sklepa, storjenega leta 1912, kojega smisel je bil uvedba šestletnega obveznega pouka v ljudski šoli in sledečega triletnega pouka na nadaljevalni šoli. Govornik ima vtis, da se je deželni odbor dal morda begati od hujškanja »Svobodne šole«. Neki učitelj je govorniku sestavil statistiko, koliko pol dnevnega pouka bi v šestih letih bilo pri obveznem šestletnem pouku manj, nego pri osemletnem. Dotični je izračunal, da bi bilo, ker bi šolska oproščanja izostala, pri obveznem šestletnem šolskem obisku v šestih letih le 62 pol dnevnov manj nego pri osemletnem šolskem obisku, torej na leto le za 10 pol dnevnov. Iz tega sledi, da se ni treba dati strašiti s frazami »Svobodne šole« proti šestletni šoli. Ljudstvo po deželi je načrt za šestletno šolo pozdravljalo. Mestom in trgovcem nihče ne brani osemletne šole, če hočejo desetletno, jo tudi lahko imajo. Mesta in deželo je treba ločiti. Deželni odbornik Hönlinger poroča, da se je permanentni odsek za šolsko reformo z zadevo večkrat bavil. Predlog se je izročil istemu odseku v posvetovanje. Med govorom poslanca Walcherja je postajal posl. dr. Angerer nervozen in je delal tihe, nerazumljive medklince.

Zbornica dovoli za regulacijo Leirer-potoka pri Vogljicah v Belanski dolini zvišan prispevek 1400 K in odobri nakazilo deželnega odbora v znesku 500 kron za popravo pota in mostu v spodnjem toku Gline pri Podkrnosu. Za konjske dirke se dovoli 400 kron, za novo ročno izdajo knjige o občinski upravi 1500 kron. Za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo se dovoli za leto 1914 znesek 26.100 kron. Sprejme se predlog finančnega odseka, da se prošnja podpornega društva za slušatelje c. kr. visoke šole za agrikulturo odkloni, sprejme se pa dodatni predlog poslanca Ellersdorferja, da naj deželni odbor razpiše v prihodnjem zasedanju štipendij za slušatelje agrikulture, ki se zavežejo, da po potrebi ostanejo na razpolago za deželno službo. Nasprotovala sta dr. Steinwender in dr. Waldner; slednji je rekel, da zato, ker hoče imeti le najboljše moči za deželo.

Rudarski šoli v Celovcu se dovoli podpora 2000 K.

Poslanec Pierl predlaga, da se naj nakupi za nasad 30 do 40 tisoč kanadijskih jagnjedov, ki se naj nasadijo tudi po poplavinah ter naj se kmalu začnejo oddajati zasebnikom; ta jagnjed nasajajo zlasti na Laškem. Predlog se izroči gospodarskemu odseku.

Proti oderuškemu prekupčevanju.

Poslanec Krampf in tovariši stavijo predlog: Ker so živinske in žitne cene že mesece tako zelo padle, da so hudo oškodovale avstrijsko poljedelstvo, ne da bi imeli od tega konsumenti (ki uživajo) kak dobiček, se poziva vlada — da ne bodo nasprotniki kmetov še nadalje imeli povoda proti njim agitirati — da naj takoj vse potrebno ukrene, da varuje konsumente pred izkoriščanjem prekupčije.

Poslanec Krampf dokazuje na zgledih, kako napačno je, očitati kmetom, da oni dražijo živila. V jeseni je bila na primer repica (krompir) po 4 vinarje. Posestnik torej ni dobil toliko, kolikor je izdal. Tako je tudi pri živini. Cena živini je lani silno padla, cene mesu pa niso bile temu primerne. Poslanec Walcher vidi izboljšanje razmer ne samo v vladni pomoči, ampak tudi v združevanju producentov. Nekateri kmetje so začeli sami sekati meso in ga prodajati in so dosegli lepe uspehe. Govornik očita tudi deželnemu kulturnemu svetu, da ne poučuje dovolj ljudstva. Predlog se izroči gospodarskemu odseku.

Dohodninski davek in občine.

Poslanec Steinwender vložil predlog, po katerem se poziva vlada, naj ukaže davčni oblasti, da obstoječi zakon glede dohodninskega davka uporabljajo v smislu zakona, da se občinam, v katerih imajo družbe svoja podjetja, ne odteguje tista davčna podlaga, ki jim gre. Boroveljska družba, navaja Steinwender za zgled, plačuje 1800 kron davka, ko je bila v zasebnih rokah, je plačeval posestnik 6000 kron. Občine in dežele plačujejo visoke doklade za šolstvo v industrijskih krajih, dohodki od davkov na industrijska podjetja so pa krivično razdeljeni. Predlog so izročili finančnemu odseku.

Seja 17. t. m. Deželni glavar se v toplih besedah spominja člana deželnega zbora grofa Lodrona, ki je umrl v Gradcu. Grof Lodron je bil ljubeznjiv mož, ki ni imel sovražnika v zbornici. Izvoljen je bil od veleposestva. Na njegovem pultu v zbornici je ležal bel venec. V znak sožalja so poslanci vstali s sedežev.

Kontrole ne marajo.

O predlogu poslanca Walcherja glede izbora finančnega kontrolnega odseka poroča v imenu finančnega odsega poslanec Dobernig, ki smatra tak nadzorovalni odsek za deželne finance za enkrat nepotreben; potreben bo morda tedaj, če bo dežela najela večje posojilo, kakor se pričakuje. Poslanec Walcher odgovarja, da je že dve leti preteklo, odkar je stavil predlog. Deželni zbor ni imel zasedanj ne leta 1911, ne leta 1913. Sedaj ležijo pred nami računi iz leta 1911, in vendar že štejemo leto 1914. Poslanec dr. Waldner dela medklince, na katere pa poslanec Walcher točno in dobro odgovarja. Dr. Arthur Lemiš napravi neumesten medklinc »Centralcasa«, na kar izrazi poslanec Walcher svoje začudenje, da se je sploh kdo še upal v deželni zbornici izraziti to besedo. Nacionalci molče. Walcher

se pritožuje, da nemški nacionalci ne pustijo manjšine nikjer blizu, ne v odseke v deželnem zboru, ne v deželnem kulturnem svetu in ne drugod. To ni prav! Dr. Waldner se pritožuje, da se krščanske stranke odtegujejo deželnemu kulturnemu svetu in ga slikajo, kakor bi bila liberalna, kakor bi bila politična ustanova. (Dr. Waldnerju bi moralo biti vsaj to znano, da je potovalni učitelj Schumy za nemškonacionalno stranko kandidiral; da je bilo vse njegovo delovanje politično - organizatorično, to ve pri nas vsak človek! Torej proč s politiziranjem iz deželnih gospodarskih organizacij, gospod doktor, in potem bo zadržanje krščanskih strank vse drugo! Op. uredn.)

Dr. Steinwender pravi, da bi bila država pravi kontrolni organ, pa zanemarja svojo dolžnost, kljub temu, da ima vso potrebno oblast. Predlog finančnega odseka se odkloni.

Zbornica je rešila več manjših predlogov in se je lotila nato zakonskega predloga glede sestave okrajnih šolskih svetov, katerih člani bi se naj pomnožili z enim zastopnikom deželnega odbora.

Čudne pritožbe o dvojni meri.

Pri tej priložnosti se je poslanec vitez pl. Burger, predsednik nemškega Volksrata, bridko pritoževal, da je vlada enak predlog na Kranjskem predložila v Najvišje potrjenje, na Koroškem pa ne. (Poslanec Grafenauer: Ste ga menda že slabo prevedli na nemško. Smeh.) Burger napada vlado in trdi, da zatira Nemce, ki so državo vzdržujoči element.

Poslanec Grafenauer pravi, da je pravica v tem predlogu krivično umerjena. Ne samo dežela, ampak tudi občine so hudo obremenjene z izdatki za šolstvo. Sicer se obrača proti izrazu, da so Nemci državo vzdržujoči element, ampak vsi narodi vzdržujemo državo, in nobene postave ni, ki bi dajala kakemu, četudi velikemu narodu, predprave, kakor jih hočejo imeti Nemci.

Ker pa s tem zakonskim predlogom sami niso bili na jasnem, so ga poslali zopet nazaj v odsek. Tako se pri nas delajo postave, in potem se nemški poslanci pritožujejo, da je vlada kriva, če takih postav ne more predložiti cesarju v sankcijo.

Zbornica je dne 18. t. m. sprejela zakon o disciplinarnem postopanju in odpuščanju iz službe učiteljev. O tem zakonu poročamo prihodnjič.

Politične vesti.

PO ŠTRAJKU TISKARJEV.

Boj stal tiskarje 4.000.000 kron.

Z Dunaja se poroča, da se je kljub temu, da so v soboto tiskarji in tiskarne sklenili nov tarif, zdelo, da tiskarji ne bodo pričeli delati, ker so se zaupniki tiskarjev izjavljali proti novemu tarifu. 16. t. m. so zborovali na Dunaju pomočniki. Kakor so listi poročali, je bil shod tako vihare, da ga je moral vladni zastopnik razpustiti. Ker na shodu zato niso mogli sklepati, je odbor tiskarskih pomočnikov izdal izjavo, da ne more prevzeti odgovornosti za nadaljnji boj. 17. t. m. so prišli v razne tiskarne zaupniki osebja, ki so izjavili, da prično tiskarji 18. t. m. po novem tarifu delati. V seji nižjeavstrijskega deželnega zbora 17. t. m. so tudi o stavki tiskarjev razpravljali. Posl. Silberer

Od solnčne strani

življenja, od srečnega družinskega življenja, od uspešnega dela se nas odrine mnogokrat po nedolžnem slučaju, vsled prehlajenja, nalezljenja, ranjenja, opekline na senčnato stran življenja, kjer se seznanimo z bolečinami, nezmožnostjo za delo, znižanim zaslužkom in bedo. V kolikor se gre tu za nezgode, kakor opekline, stisnjenja, prehlajenje, izpuhe, bule, revmatične ali neuralgične bolečine, se nesreči lahko upremo, ako rabimo Fellerjev zeliščni fluid z znamko

„Elzafluid“, ki, kakor vemo iz izkušnje, odpravi bolečine, hladi in olajšava. Pri vseh boleznih kože, tudi pri pegah, solnčici, rezki koži, prhljaju na glavi, potenju se izkaže kot važno domače sredstvo, vpliva čistilno in prepreči pri ranah vnetje.

Naše čitatelje bode gotovo tudi pismo baronice Geramb v kopelji Buzias pri Temesvarju zanimalo. Ta dama piše: „V časopisih naj bi se objavilo, kako izborna vpliva Fellerjev „Elzafluid“. Imela sem toliko bolezní, giht in slabost oči, utrujenost, bolečine v glavi in hrbtu in odkar rabim „Elzafluid“, sem popolnoma zdrava.“

Naši čitatelji naj bi imeli Fellerjev fluid z znamko „Elzafluid“ vedno pri hiši; saj stane poizkusni tucat le 5 kron franko.

Kot milo odvajajoče, obenem prebavo urejajoče sredstvo, ki pomaga vedno, preizkusili smo Fellerjeve odvajalne Rabarbara-kroglice z znamko „Elza-kroglice“ in priporočamo tudi od teh 6 škatljic za 4—K franko. Oboje se dobi le pri apotekarju E. V. Feller, Stubica, Elsaplatz št. 67, (Hrvat-sko). — — — — fi.

je rekel, govori se, da so stali vojni stroški tiskarjev štiri milijone kron. Socialnodemokratski poslanec Renner je potrdil, da so za štrajk tiskarjev izdali res 4.000.000 kron.

VAŽNA IZJAVA POSLANCA KLOFAČA.

Praga. Poslanec Klofač je na javnem shodu narodne socialne stranke v Pragi izjavil sledeče: Večina tu- in inozemskih listov živi v zadnjem času pod sugestijo nekaterih dunajskih in budimpeštanskih časnikov, predvsem »Neue Freie Presse« in »Pester Lloyd«, ki skušajo v javnosti uveljaviti mnenje, da stojimo tik pred splošno evropsko vojno. V interesu skupnega narodnega gospodarstva pa je potrebno, primerno nastopiti proti temu brezvestnemu rovanju. — Ni res, da smo tik pred vojno. Niti Nemčija, niti Francozka, niti Anglija in niti Rusija si ne žele vojne in tudi balkanske države, ki so zmagale, je nočejo. Vojno hoče imeti le pustolovec Enver paša v Carigradu in Koburžan v Sofiji. Toda za vojskovanje je treba denarja, ki ga pa oba nimata. Ako bi se sedaj v Peterburgu ne okreplil znova bukreški mir, potem bi bilo mogoče, da bi spomladi doživeli nove krvave dogodke na Balkanu. Da so gotovi krogi, ki hočejo imeti za vsako ceno vojno, je gotovo, toda — tudi mi nimamo denarja. Pisava gotovega časopisja je za vsakočar, ki količkaj globokeje misli, jasna. Hoče se povzročiti paniko in kaj pomeni taka panika, je naše narodno gospodarstvo in v prvi vrsti naše delavstvo občutilo na lastnem telesu. Hoče se tudi vzbuditi v prebivalstvu patriotizem, da bi poslanci raje dovolili nova velika vojaška bremena, ker obstoji v vojaških krogih predvsem načrt, v najkrajšem času zvišati častniške plače. Parlament naj bi dovolil novo zvišanje rekrutnega kontingenta, nove milijone za oboroževanje in za par novih dreadnoughtov in končno še omenjeno zvišanje častniških plač. To je treba povedati javnosti, da ne pride zopet do panike, do krize v trgovini, do zvišanja obrestne mere in do brezposelnosti. Kar se tiče notranje politike, navedeno nikakor ne daje povoda, da bi češki poslanci odnehali od obstrukcije. Niti za las se ne umaknejo. Namen naše obstrukcije ni negativen in ne destruktiven, mi hočemo, da parlament razen novih davkov in vojaških izdatkov stori tudi še kaj drugega. Mi hočemo, naj li pride do sporazuma ali ne, poročva, da se rešijo poleg državnih potrebščin tudi kake ljudske potrebščine. Vsako upanje, da bi se za kako drugo ceno umaknili, je zastoj.

VOHUNSKA CENTRALA V ŠVICI.

V Curihu so odkrili veliko vohunsko centralo, ki je izvajala špionažo proti Avstriji in Nemčiji. Švicarski zvezni svet se je pečal z njo in je sklenil, da pet agentov te centrale izženejo iz Švice, in sicer je bival eden v Genfu, drugi v Lausannu, ostali trije pa v Baselnju. Znani sta imeni prejšnjega nemškega častnika Emanuela pl. Eckerja, star 34 let, ki ga je aretirala avstrijska policija, in pa avstrijskega rezervnega častnika Alojzija Glaserja, ki je pa še pravočasno pobegnil, ostale tri agente so pa 17. t. m. aretirali in jih bodo iz Švice izgnali. Curiška vohunsko centrala je zelo škodovala Avstro-Ogrski in Nemčiji. Trde, da bosta morali Avstrija in Nemčija izpremeniti vse signalne knjige in mobilizacijske načrte dveh armadnih zborov. Avstrijska vojna uprava je obstoj te agenture takole dognala: Po senačnem Redlovem samoumuru je vojna uprava popolnoma izpremenila mobilizacijske načrte 9. armadnega zbora in je tudi izpremenila nekatere tajne pisave. Kljub temu so pa v Avstriji dognali, da je tudi po Redlovi smrti bilo rusko vojno ministrstvo poučeno o vseh izpremembah v 9. armadnem zboru in da je previdno, a zelo hitro izvedlo primerne izpremembe v ruski armadi. Tudi nemška informacijska služba je bila o delovanju curiške centrale obveščena in je o njej dunajsko vlado obvestila. Avstrijska vlada je zvalila v past glavnega krivca in ga spravila na Dunaj, kjer so ga aretirali. Švicarsko zvezno vlado so takoj na to agenturo opozo-

rili in jo naprosili, da potrebno ukrene in obrani, da ne bo oškodovana prijateljska sosedna država.

Dnevne novice.

P. Elpidij na Koroškem. Sloveč protialkoholni apostol p. Elpidij iz Kolina je došel tudi na Koroško, pa ni našel ugodnih tal in je nekoliko razočaran. V Beljaku je izprva dobil prostore, ki pa jih je pozneje najemnica odpovedala, ker ji je posestnik grozil, da bo sicer morala plačati 1000 K globe. P. Elpidij je govoril nato v cerkvi in pridobil okrog 80 abstinentsov. V Celovcu bo morda več sreče.

Cerkvene vesti. Na župnijo Loče pri Beljaku je prezentiran gospod kapit. kanonik Josip Ogris v Gospa-Sveti. — Prestavljena sta kaplan v Št. Rupertu pri Celovcu Fran Posauc v Šmartin pri Beljaku, kaplan L. Wegman od tam v Št. Rupert.

IV. vseslovanski čebelarški shod, ki bi se imel vršiti leta 1913. v Pragi, a bil zaradi vojne na Balkanu preložen na leto 1914, se vrši nepreklicno v Pragi v dneh od 7. do 16. avgusta. Obenem se priredi tudi velika čebelarška razstava. Na shodu samem bodo predavali najboljši čebelarji slovanskih narodov, tako da ta shod slovanskih čebelarjev nikakor ne bo zaostajal za prejšnjimi, prirejenimi v Sofiji, Belgradu in Moskvi. Protektorat shoda je prevzel občinski svet kralj. stolnega mesta Prage. Pripravljalni odbor, v katerem so člani odborov »Deželni osrednjih društev čebelarških« s Češke, Moravske in Šlezije, skrbi že sedaj za to, da bi bilo slovanskim gostom bivanje v Pragi in v celem kraljestvu češkem kar najbolj prijetno. Čebelarji vseh slovanskih narodov bodo sprejeti v Pragi s pravo slovansko gostoljubnostjo. Po shodu obiščejo udeleženci znamenitejša mesta češka, kakor: Plzenj, Tabor, Melnik, Kraljevi Gradec in na Moravskem Brno. Velika čebelarška razstava naj poda sliko napredka v čebelarstvu Češke, Moravske in Šlezije. Dolžnost naših čebelarških organizacij je, da se v velikem številu udeležijo te vseslovanske gospodarske manifestacije.

Dober vpliv zvišanja davka na žganje. Kakor poroča »Severni Morava«, so se prebivalci vasi Hromeče na Moravskem odpovedali pitju žganja, odkar je žganje dražje vsled zvišanja davka. Pameten štrajk! Da bi le ti korenjaki našli tudi veliko posnemalcev med Slovenci na Koroškem!

Gostilničar. Pod tem naslovom je začel izhajati dvakrat na mesec gostilničarski strokovni list, ki ga toplo priporočamo vsem slovenskim gostilničarjem in kavarnarjem. List izdaja »Deželna zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem« in ima prva številka bogato vsebino, ki obeta, da bo to stanovsko glasilo ustreglo vsem zahtevam za razvoj, pouk in povzdigo slovenskega gostilničarstva. List se naroča pri upravnistvu v Ljubljani, Marije Terezije cesta 16.

Mož, star 133 let. Pred kratkim je obiskal gospodarsko razstavo v Chicagu Indijanec Wah-Hah-Gun-Ta, starec 133 let, a mož še korenjak za svoja leta. Bil je na svetu že leta 1781. in načeljuje v Zahodni Ameriki že nad 70 let indijanski zadrugi. Vsi indijanci ga zelo spoštujejo. Je tudi velik prerok in Veliki Manithou (ajdovski bog) mu je menda obljubil, da bo doživel 250 let. Saj je tudi zdrav in močan. V svojem življenju je ustrelil več kakor 3000 bičvolov. V svojem 133. letu hodi še na lov in je na glasu kot eden izmed najboljših strelcev v Ameriki.

Uboj pri poroki. V Zakojcih, občina Cerkno, na Goriškem so preteklo soboto vozili neki nevesti balo, potem pa plesali pozno v noč na nevestinem domu. Ob 2. uri ponoči je prišel pred hišo neki mladenič, po domače Hribarjev, in se pačil skozi okno plesalcem. Hišni gospodar Čelk je šel ven in ga povabil v hišo, fant pa mu je brez odgovora potisnil nož v trebuh. Gospodar

se je vrnil v hišo in povedal okoli stoječim, da ga je Hribarjev zabodel. Ko so nekateri začeli zopet plesati, se je nevestin oče krvaveč zgrudil na tla. — Da je temu žalostnemu dogodku v prvi vrsti vzrok žganje, ni dvoma.

Radi »Bauernschrecka« zaprte šole. V Kamnici pri Mariboru in Sv. Križu imajo sedaj šolske počitnice, katere je šolarjem preskrbel glasoviti »kmečki strah« štajerskih Nemcev. Kakor smo že poročali, se je pojavil »volk« že v bližini Maribora in je raztrgal in podavil več ovac in koz. »Marburgerca« je vedela celo poročati, da je »zver« raztrgala dvoje otrok, kar pa ni res. »Bauernschrecka« preganjajo sedaj tudi orožniki. Pri Sv. Križu se je ustanovila v ta namen orožniška ekspozitura. Prihodnji ponedeljek se bo 60 lovcev spravilo nad »grozno zver«, ki tako vznemirja že tudi lahkoverne mariborske Nemce.

Čuden doživljaj. Nedavno je nenadoma zmanjkalo v Reki uradnika Karola Kolussija, ne da bi kdo vedel, kam je šel. Šesti dan se je pa ravnotako nenadoma zopet pojavil v Reki in pripovedoval, kaj se mu je bilo pripetilo. Rekel je, da se je pred šestimi dnevi sprehajal po Korzu v Reki, nenadoma se mu je zazdelo, da mora odpotovati v Milan in hitel je na kolo dvor in se odpeljal. Zmešalo se mu je popolnoma. Ko se je zopet zavedel, se je nahajal v tujem neznanem mestu; vprašal je mimoidoče, katero mesto je to in zvedel, da je v Milanu. Šel je k nekemu profesorju psihiatri in ga vprašal o svoji bolezni; profesor je rekel, da gre tu za redek slučaj začasnega duševnega zmedenja. Kolussi se je nato vrnil v Reko.

Bivši hrvaški ban baron Rauch v Buenos-Airesu. Nekdanji hrvaški ban baron Pavel Rauch se pripelje te dni v Buenos-Aires, od tu pa potuje v notranjo deželo do Paraguaya. Rauch se vrne v Evropo sredi meseca majnika.

»Ženin.« Kočarjev sin Albert Vogel iz Št. Pavla pri Preboldu se je izdajal za ženina. V šoštanski okolici je preslepil neko posestnikovo hčer ter ji natvezil, da ima 1800 K dote. Osem dni se je mudil v hiši in se pripravljaj na ženitev, nato pa jo je z ukradeni obleko in drugimi rečmi bodočega tasta tiho odkuril od hiše. Orožništvo ga je prijelo in izročilo sodnji v Šoštanju.

Nova konjerejska zadruga. Na Pesnici pri Mariboru se je za okoliš šentiljske kmetijske podružnice osnovala konjerejska zadruga. Baviti se misli z noriškim plemenom.

Britanski generalni konzul v Trstu. Gosp. J. Bowring Spence je imenovan za generalnega konzula v Tripolisu, kamor se bo preselil 1. aprila t.l. Omenjeni gospod je v Trstu znana osebnost, ki je simpatizirala z laško liberalno stranko. Poprej, ko je prišel v Trst, je služboval pri angleškem konzulatu v Madridu in Madeiri, odkoder je bil l. 1905. kot konzul prestavljen v Trst, kjer je bil v aprilu 1910 imenovan generalnim konzulom.

Potapljač v Trstu. Akrobat l' Elwinov se je v torek okoli poldneva produciral v morju pred mnogim občinstvom. V sami srajci je stopil v nekaj žakelj kot oklep in se tako spustil v globočino, kjer mu pa ni dolgo prišlo, ker je kmalu prišel zopet na svetlo. V četrtek zvečer bo svoje umetnosti kazal v gledališču Fenice.

Pohvaljeni orožniki. Deželno orožniško poveljstvo št. 6 v Gradcu je izreklo javno pohvalo postajevođji tit. stražmojstru Francu Jurse, orožniku tit. stražmojstru Francu Prekoršek in orožniku tit. postajevođji Luki Velej, vsi trije na orožn. postaji v Sv. Lenartu v Slov. Goricah, — v priznanje za njihovo skrbno premišljeno in trudapolno prizadevanje, kateremu se je zahvaliti, da se je izsledila nevarna tatinska družba in se je večji del ukradenega blaga v vrednosti 65.811 K 90 vin. nazaj dobil. Postajevođja Jurse je vrhu tega dobil tudi pismeno pohvalo.

Uspeh hrvaškega umetnika v Parizu. Znameniti hrvaški violincelist Gjuro

Tkalčič je 16. t. m. v Parizu priredil koncert; med navzočimi je bil srbski poslanik Vesnić s člani srbskega poslaništva ter mnogo francoskega veleodličnega občinstva. Dvorana je bila do zadnjega sedeza razprodana. Tkalčič je s svojo umetnostjo vse navdušil in žel viharne ovacije.

DOPISI.

Borovlje. Poročil se je dne 11. svečana g. Albin Prek, organist v Borovljah, z g. Antonijo Štefe od Sv. Ane. Poročal jih je preč. g. Ivan Stare, provizor v Slov. Plajberku. Mlademu paru čestitamo.

Lipa nad Vrbo. Izvolitev cerkvenih ključarjev se je sicer že vršila, a v silno ogorčenje faranov. Znani Hoffer in Čeber sta se potegovala za Krevliča, pristnega posili-Nemca Heberja na Potoku. Zoper Krevliča pa imajo ljudje tehtne razloge, da ga odločno odklanjajo. Hoffer in Čeber hočeta ribariti v kalnem, potrebujeata slamnatega moža, češ, da je Krevlič zaupljiva oseba, ker je izvoljen cerkvenim ključarjem. Mi pa pravimo, da Krevliču sploh lastnega prepričanja primanjkuje in da bi potemtakem postal le sredstvo za liberalce. Podpisal bi menda Hofferju in Čeburu še svojo lastno smrtno obsodbo.

Št. Ilj ob Dravi. (S v a t o v š č i n a brez neveste.) Dne 16. t. m. se je imela vršiti poroka. Ženin je prišel, svatje so se sešli — a nevesta je zbežala menda v Dravo. Svatje so potem pojedino snedli — brez neveste. — Nevesta je bila umobolna, nje brat je končal lansko leto svoje življenje v Vrbskem jezeru.

DRUŠTVENA NAZNANILA.

Dobrlavas. Katoliško slovensko izobraževalno društvo ima 22. svečana popoldne igro »Kukavica modra ptica« ali »Boj za doto«.

Globasnica. Tukajšnje izobraževalno društvo priredi dne 1. sušca v društvenih prostorih pri Šoštarju zborovanje z govorom in igro »Večna mladost in večna lepota«.

Pevska slavnost in tombola S. K. S. Z. v nedeljo dne 15. t. m. sta bila izborna obiskana. Vsi prostori hotela Trabesinger so bili natlačeno polni. Skupni moški in mešani zbori, ki jih je z razumevanjem in točnostjo dirigiral g. Stangl iz Šmihela pri Priberku, so bili pravi užitek za občinstvo, ki ni štedilo s ploskanjem. Tudi posamezni zbori so se odlikovali. Nasplošno smo opazili v izvajanju lep napredek od lani. Sodelovali so mešani zbor iz Železne Kaple, moški in mešani zbor iz Šmihela pri Priberku, mešana zbor iz Hodiš in Kotmarevasi, moška zbor iz Velikovca in Celovca in mnogo odličnih pevcev iz raznih krajev. G. podpredsednik zveze se je zahvalil zborom in g. dirigentu ter požrtvovalnim damam celovskim, ki so omogočile tako krasno tombolo z lepimi dobitki. Prvo tombolo travniško brano je zadel neki kmet, drugo tombolo, krasno stensko uro, neko dekle in tretjo, za 40 K platna, neki fant. Na svidenje prihodnje leto!

Raznoterosti.

Baronica goljufica. V Boicenu so zaprli neko baronico Beskow-Radosch, ker je s svojim možem izvedla velike goljufije. Baron in baronica sta prišla leta 1911. v Meran, kjer sta kupila za 260.000 kron grad Pinzenau, a na kupnino sta vplačala samo 5000 K. Živela sta razkošno in napravila pri ptujih gostih veliko dolga, a tudi trgovcem sta izvabila veliko blaga. Celo davkarijo sta ogoljufala, ker so jima dovolili, da smeta odgoditi vplačanje kupninske takse 7700 kron. Sumijo, da je baron sin nekega kočijaža v Berlinu, katerega oko postave že dolgo išče.

Sufragetka pretepla lorda s pasjim bičem. Na postaji Burton, Angleško, je bilo zbranih 18. t. m. do 200 gostov, ki so se namenili, da se udeleže poroke lady Adelaide Spencer s Sidney Peelom. Kar stopi neka sufragetka k

67letnemu lordu Weardaleju, ki je predsednik lige proti društvu sufragetk, in udari lorda s pasjim bičem. Lord je padel na tla, sufragetko so pa policisti aretirali in odvedli na policijsko sodišče, kjer pa ni nič govorila.

Vjet mehikanski vstaški voditelj. V Novi Mehiki je zvezna kavalerija vjela voditelja vstašev Maksima Castillo s 6 njegovimi pristaši. Castillo je v Cumbre-predoru provzročil, da je iz tira skočilo več vlakov, da je potnike oropal.

Volkovi požrli duhovnika. Grško-katoliški duhovnik Viktor Krajcsik se je te dni peš podal iz Turjaremete v Turjavag na Ogrskem. Na cesti so ga napadli volkovi; mož se je branil z revolverjem in ustrelil dva volka, toda ostali so se vrgli nanj in ga požrli. Naslednji dan so našli njegove oglojane kosti; poleg njih je ležal revolver s petimi izstreljenimi krogli. Nesrečnež je zapustil vdovo in 12 neprekrbljenih otrok.

Mučenje otrok na Nemškem. »Berliner Tagblatt« poroča, da je leta 1913 dospelo v javnost 10.546 slučajev o mučenju otrok. Surovi stariši so se v teh slučajih posluževali kot orožja proti svojim otrokom: gorečih svetilk, kladivov, podkovanih čevljev, železnih loncev, igel, škarij, jermenov, sekir itd. Otroci so bili več ali manj težko poškodovani. Koliko slučajev je pa javnosti ostalo prikritih!

Največji most na svetu namerava jo zgraditi čez Hudson - River med New Yorkom in New Jerseyem. Most bo dolg poldrugo angleško miljo in bo stal 165 milijonov kron.

V Berlinu prodani slovaški otroci. Berlinska policija je odkrila nove vrste kupčijo z otroci. Oger Kubacsek je potom neke ženske kupoval slovaške otroke na Zgor. Ogrskem in si jih je dal pošiljati v Berlin. Za vsakega otroka je plačal babnici 60 mark, staršem se je pa obljubilo po 80 mark na leto in brezplačna oskrba otroka. Kubacsek je v Berlinu otroke pošiljal na cesto beračit, in sicer je moral vsak otrok vsak dan prinesiti najmanj 3 K, drugače je bil neusmiljeno tepen in po več dni brez hrane. Sploh je Kubacsek z otroci ravnal nezaslišano brezsrčno, dasi so mu toliko naberačili, da je živel kakor knez; na Ogrskem si je kupil krasno posestvo, na katerem je vladala njegova žena. Ker se mu je stvar v Berlinu tako dobro obnesla, je nedavno ustanovil »podružnice« v Potsdamu, Hannoveru in Magdeburgu. Proti Kubacseku in njegovim pomagačem je uvedena kazenska preiskava.

Žid — trgovec s človeškim mesom — milijonar. Kakor poročajo 11. t. m. iz Petrograda, so prišli v Lodu na sled trgovcem s človeškim mesom. V zloglasni brlog je bilo speljanih največ nemških odgojiteljic. Na čelu rečenih trgovcev je bil židovski milijonar Weichmann, katerega je prišla roka pravice. Weichmann je ponudil 1 milijon kavcije, ali zastonj. Odvedli so ga v ječo.

Vas brez moških. Kakšne razmere vladajo na Ogrskem, kjer razni židovski skupuh izsesavajo ubogo ljudstvo, nam kaže ta-le slika: V vasi Telkesdu na severnem Ogrskem se je občinsko zastopstvo namenilo v Ameriko in je ta svoj namen javilo prebivalstvu s sledečim razglasom: »Z bolešijo vam naznanjamo, da smo odložili občinsko zastopstvo v občini Telkesdu, ker smo se videli primorane, oditi v Ameriko, da si olajšamo življenjske pogoje. Prosimo, da bi vzeli našo zahvalo na znanje. Občinski zastop v Telkesdu.« Že celi dve leti ni bilo v rečeni vasi moškega, razen občinskih zastopnikov: vsi so se izselili v Ameriko, v državo Ohio. Zdaj odhaja za njimi tudi občinski zastop, tako da bodo ostale odslej v Telkesdu same ženske pa otroci. »Blagostanje« ogrskega seljaka je razvidno tudi iz naslednjega poročila, došlega iz Tokaja dne 13. t. m.: Na zadnjem županskem shodu se je dognalo, da je meseca prosinca v zemlinski stolici 2000 oseb prosilo za popotne liste v Ameriko. Pač žalostni odnošaji!

Feliks Diaz, znani mehikanski državnik, je pobegnil s Kube, ker so mu stregli po življenju.

V Celovcu se dobi v vseh lekarnah.

Jedi se veseliti ne more noben človek, ki trpi na zapeki ali slabi prebavi; kajti takim ljudem je pojedina neprijetno delo in prebava le trpljenje. Priporočamo svojim čitateljem, da rabijo pri motenju prebave, želodčnem krču, zgagi, bljuvanju, črevesni tožljivosti, zapeki in napihovanju Fellerjeve staroizkušene odvajalne rabarbarakroglice z znamko »Elsa-kroglice«. One pospešujejo tek, urejujejo prebavo in čistijo kri ter se tudi radi zauživajo pri debelosti. Pri tem so popolnoma neškodljive, dobro in sigurno učinkujejo ter se lahko dajejo tudi otrokom. 6 škatel za 4 krone pošilja franco lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsin trg št. 67 (Hrvatsko), kjer se tudi lahko naroči Fellerjev fluid zoper bolečine z znamko »Elsafluid« 12 steklenic za 5 kron franko.

V najem se odda takoj Spančev posestvo v Pečah pri Podkloštru. Radi svoje lege ob železniški postaji posebno prikladno za oženjene, penzioniste. Obsega dobro ohranjeno enonadstropno hišo, gospodarska poslopja, polja za 4 birne posetve in travnike za trije goved ter lep sadonosnik. Ponudbe in polzvedbe naj se pošljejo na gospo Marijo Moschet, posestnico, pošta Podklošter, Koroško.

M. Česenj, trgovina z lesenino, Kranj (Gorenjsko), priporoča svojo zalogo raznovrstnega lesenega blaga, kakor skafje, čebre, banje, posebno pa veliko zalogo cambohov (švingline, proceke), koše, pehare, korbe, jerbase. Na debelo! — Na drobno!

Planinsko mleko.

Dne 2. februarja 1914 ob 2. uri popoldne se bode v gostilni pri Janšicu na Brdu oddalo potom javne dražbe za pet let mleko na »brški planini«. Pogoji se izvejo pri gospodu Valentinu Novak, p. d. Gojčinarju na Gojčini, p. Brdo pri Smohoru.

Planinsko načelnštvo.

Pozor! Vsled draginje Pozor!

na spirituoze pijače opozarjamo ljudstvo, da si naj enake pijače: rum, slivovko itd. samo doma pripravlja, ker pride veliko ceneje in še boljše. Obrnite se zaupno na: Glavni zastop »Astoria Werke«, Hajdin-Ptuj, ki razpošilja natančna pojasnila in ekstrakte za vse te naprave. Zahtevajte cenik gratis! Zastopniki se sprejmejo za vse okraje proti visoki proviziji.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Razlaganje cerkvenega leta (Slovenski Goffine).

Priredil msgr. Valentin Podgorc.

Mehko vez. K 4.—, za družnike K 3.—, po pošti 40 vinarjev več. — Trdo vez. K 5.40, za družnike K 4.—, po pošti 40 vinarjev več.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Življenje svetnikov in svetnic božjih.

Spisala dr. J. Rogač in M. Torkar.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 8.—, za družnike K 6.—, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom K 12.—, za družnike K 8.80, po pošti franko K 1.— več.